

1.4.1-3212/2016

Stockholms
stad

Årsrapport 2015

Utbildningsnämnden

Rapport från
Stadsrevisionen

Nr 30, 2016

Dnr 3.1.2-73/2016

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Utbildningsnämnden

Årsrapport 2015 för utbildningsnämnden

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen av utbildningsnämndens verksamhet under 2015.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för utbildningsnämnden. I likhet med föregående år noterar revisorerna att den negativa utvecklingen av resultatet för elever som har mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar fortsätter. Nämnden bör säkerställa att de satsningar som genomförs får effekt.

Revisorerna har den 15 mars 2016 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till utbildningsnämnden för yttrande senast 2016-06-30. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnats till kommunfullmäktige bifogas.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Michael Santesson
Ordförande

Maria Lövgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att utbildningsnämnden inte helt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på att nämnden delvis uppnår fullmäktiges verksamhetsmål som berör nämndens kärnverksamhet. Från ekonomisk synpunkt är utfallet tillfredsställande.

Huvuddelen av nämndens verksamhetsmål, indikatorer och aktiviteter finns inom fullmäktiges inriktningsmål "Ett Stockholm som håller samman". Fyra av fem verksamhetsmål som hör till inriktningsmålet uppnås delvis. Vidare har grundskolor med elever med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar försämrat sina kunskapsresultat trots att nämnden genomfört stora satsningar vid dessa skolor.

Revisionskontorets granskningar visar bl.a. att det finns utvecklingsbehov vad gäller samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa, arbetet med elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen i grundskolan, studieavbrotten vid stadens gymnasieskolor och studieron vid stadens grundskolor.

Intern kontroll

Den sammanfattande bedömningen är att interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att nämndens system för styrning och uppföljning av verksamhet, kvalitet och ekonomi bedöms som tillräckligt. Dock finns utvecklingsbehov avseende skolenheternas involvering i arbetet med intern kontroll och utvärderingar av effekter rörande fokus-skolesatsningen och socioekonomiska tilldelningen.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Intern kontroll	6
Bokslut och räkenskaper	9
Uppföljning av tidigare års granskning	9
Bilaga 1 - Bedömningskriterier	1
Bilaga 2 - Årets granskningar	1
Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	1

Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 1*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 2*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 3*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden den 23 mars 2015 i samband med genomgång av 2014 års granskning och avstämning inför år 2015.

Granskningsledare har varit Tomasz Czarnik vid revisionskontoret och Karin Jäderbrink vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Den sammantagna bedömningen är att utbildningsnämnden inte helt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på att flera av fullmäktiges verksamhetsmål delvis uppnås. Från ekonomisk synpunkt är utfallet tillfredsställande.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2015:

Mnkr	Budget 2015	B o k s l u t 2 0 1 5			Budget- avvikelse 2014
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Kostnader	18 095,7	17 741,7	354,0	2,0 %	298,6
Intäkter	2 103,3	1 904,1	-199,2	9,5 %	- 26,8
Verksamhetens nettokostnader	15 992,4	15 837,6	155,4	1,0 %	271,8
Avskrivningar	57,9	60,4	-2,5	-4,3 %	-55,5
Internräntor	6,2	3,1	3,1	50 %	-4,2
Driftbudgetens nettokostnader	16 056,5	15 901,1	155,4	1,0 %	-212,1
Justerat netto, efter resultatöverföringar	16 056,5	15 949,5	107,0	0,7 %	-113,9
Investeringsplan					
Utgifter	91	78,3	12,7	14 %	-1,4
Inkomster					
Nettoutgifter	91	78,3	12,7	14 %	-1,4

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 155,4 mnkr före och 107,0 mnkr efter resultatdispositioner i förhållande till budgeten. Avvikelsen motsvarar 0,7 procent av nämndens nettobudget. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

Resultatenheterna inom grundskolorna för med sig en positiv utgående fond till år 2016 om 246,8 mnkr. Fondens behållning har ökat med 44,4 mnkr under 2015. Gymnasieskolornas resultatenheter för med sig en positiv utgående fond till år 2016 om 33,4 mnkr. Fondens behållning har ökat med 2,6 mnkr under 2015.

Förskoleverksamhet

Förskoleverksamheten redovisar ett sammanlagt överskott om 7,2 mnkr. Enligt nämndens redovisning beror överskottet bl.a. på lägre utbetalning till fristående förskolor då antalet barn blev färre än budgeterat och på lägre kostnader för verksamhetsstöd.

Grundskoleverksamhet inklusive fritidshem och grundsärskola

Grundskoleverksamheten inklusive fritidshem och grundsärskola redovisar tillsammans ett överskott om 50,3 mnkr före och 5,9 mnkr

efter resultatdispositioner. Överskottet återfinns främst inom grundskoleverksamheten i egen regi. Enligt nämndens redovisning beror överskottet bl.a. på att budgeterade reserver inte behövdes tas i anspråk och att personalkostnaderna blev lägre än budgeterat.

Gymnasieverksamhet inklusive gymnasiesärskola

Gymnasieverksamheten redovisar totalt ett överskott om 1,1 mnkr före och ett underskott om 1,5 mnkr efter resultatdispositioner. Anslaget för fristående verksamhet redovisar ett överskott om 10,3 mnkr. Överskottet beror på för högt budgeterade kostnader avseende Kommunförbundet Stockholms län (KSL) införda strukturtillägg som delas ut till skolor som har elever med behov av mer stöd. Verksamheten i egen regi redovisar ett överskott om totalt 13,1 mnkr före och ett överskott om 10,4 mnkr efter resultatdispositioner. Överskottet beror främst på ej utnyttjade centrala budgetmedel för lärlingsanställningar.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Nämndens investeringar uppgick år 2015 till 78,3 mnkr, vilket är 12,7 mnkr lägre än budget. Investeringarna har bl.a. avsett nyetableringsstöd till grundskolor.

Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2015 bedöms delvis förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens verksamhetsberättelse samt på övriga granskningar som har genomförts under året.

Huvuddelen av nämndens verksamhetsmål, indikatorer och aktiviteter finns inom fullmäktiges inriktningsmål "Ett Stockholm som håller samman". Fyra av fem verksamhetsmål som hör till inriktningsmålet uppnås delvis. Revisionskontoret delar nämndens sammanvägda bedömning att målet uppnås delvis.

Endast ett av nio årsmål för indikatorerna som rör trygghet och studiero samt elevinflytande uppnås helt. Flera av årsmålen för indikatorerna som mäter kunskapsmålen uppnås. Dock noteras att två årsmål som är av särskild vikt för grundskolan inte uppnås helt. Dessa är "andelen elever behöriga till nationella program" och "andelen elever som uppnått målen i alla ämnen". Årsmålen för andelen elever med gymnasieexamen och andelen gymnasieelever med godkänt i samtliga kurser i examensbevisen uppnås inte.

Nämndens bedömning är att kommunfullmäktiges inriktningsmål "Ett demokratiskt hållbart Stockholm" uppnås delvis.

Revisionskontoret delar nämndens bedömning. Bl.a. uppnås tillhörande verksamhetsmål "Stockholm stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" inte helt. Bedömningen grundas på att årsmålen inte uppnås för indikatorerna "andel medarbetare med ofrivillig deltid som erbjuds heltid" och "sjukfrånvaron". Den totala sjukfrånvaron i inom nämndens verksamhetsområde har ökat med 0,5 procentenheter jämfört med 2014. Sjukfrånvaron uppgår till 5,5 procent till och med november 2015. Ökningen avser både långtids- och korttidssjukfrånvaro. Nämndens kartläggning visar att de yrkesgrupper som har hög sjukfrånvaro är skolmåltidspersonal, elevassistenter, förskollärare, fritidspedagoger, barnskötare och fritidsledare. Enligt nämnden kommer kartläggningen följas av ett systematiskt arbetsmiljöarbete på individnivå.

Kommunal grund- och gymnasieskola

I tabellen nedan utvecklingen av resultatet för några av de indikatorer som fullmäktige och nämnden satt upp för avgångselevernars kunskapsresultat i grundskolan.

Kommunala grundskolan åk 9: Utfall 2015 med jämförelser 2011-2014

Indikator	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011
Andelen elever som är behöriga till nationella program (KF)	85,3	85,7	87,4	85,9	88,0
Andelen som nått målen i samtliga ämnen (KF)	77,9	77,0	75,2	74,6	77,0
Genomsnittligt meritvärde (UtbN)	239,8	234	222,4	221,9	223,7

Redovisningen ger en delvis motsägelsefull bild av grundskolans kunskapsresultat. Resultatet för genomsnittligt meritvärde (betygspoäng) är högre än tidigare år. Även andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen har ökat jämfört med föregående år. Däremot har andelen elever som är behöriga till nationella program minskat jämfört med tidigare år.

En jämförelse över en treårsperiod visar att vissa av resultaten har försämrats, t.ex. andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 6 och 9. Man kan även notera att för några av indikatorerna har ambitionsnivån för årsmålen höjts under perioden. Detta gäller bl.a. ogiltig frånvaro i skolan och andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan. År 2015 var det 764 elever i staden som gick ut årskurs nio utan

behörighet till ett nationellt yrkesprogram (avser lägsta behörighet till gymnasiet). Fristående grundskolor i staden har genomgående bättre resultat i årskurs 9, än de kommunala grundskolorna, för de tre redovisade resultatmåten.

Nämndens egna analyser visar att resultatspridningen mellan grundskoleelever och skolor är fortsatt stor. Skolor med elever som har mer gynnsamma socioekonomiska förutsättningar har i stort sett oförändrade höga resultat, medan skolor där eleverna har mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar har en trend mot försämrade resultat. Sett över en dryg tioårsperiod ökar resultat-skillnaderna kontinuerligt mellan skolor med höga och låga resultat.

Nämnden genomför satsningar på 15 stycken F-9-skolor med låga kunskapsresultat, s.k. fokusskolor. Satsningen har utvidgats till att även omfatta åtta F-6-skolor. Utvärdering har skett i samarbete med Linnéuniversitet, s.k. följeforskning. Enligt en första delrapport är det svårt att dra några slutsatser både om resultatutvecklingen och om kopplingen till fokusskolesatsningen. Följeforskningen kommer att fortsätta under 2016.

Utbildningsförvaltningen har även gjort en utvärdering av den socioekonomiska tilldelningen till stadens kommunala grundskolor. Denna visar att det är svårt att tydligt redogöra för vilka effekter socioekonomiska tilldelningen har haft.

Stadens gymnasieskolor uppvisar sinsemellan stora skillnader i resultaten vilket bl.a. beror på socioekonomiska skillnader i elevernas förutsättningar. En redovisning och jämförelse av indikatorer avseende gymnasiet är svårt att återge. Indikatorerna har förändrats över tid bl.a. beroende på ett nytt betygssystem som infördes i och med gymnasiereformen Gyll.

Skolinspektionen

Under perioden januari till december 2015 har 196 anmälningar som rör elever i stadens grundskolor inkommit och registreras hos Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. 78 ärenden har utretts av tillsynsmyndigheten och i 42 fall av dessa har Stockholm stad fått kritik i form av anmärkning eller föreläggande. De vanligast förekommande områdena för föreläggande är kränkande behandling, särskilt stöd och rätten till utbildning.

Under motsvarande period har cirka 10 ärenden inkommit till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet som gäller den kommunala gymnasieskolan. Ett ärende har lett till föreläggande efter prövning.

Revisionskontorets granskningar

Revisionskontoret har genomfört ett antal granskningar som närmare redovisas i bilaga 2. Vissa brister har noterats vilka redovisas nedan.

I budget 2015 markerar kommunfullmäktige vikten av en god samverkan mellan stadens verksamheter, bl.a. mellan skola och socialtjänst. En uppföljande granskning som revisionskontoret har gjort om samverkan kring barn som far illa eller riskera fara illa visar att det för närvarande inte sker någon uppföljning av samverkan mellan skola och socialtjänst samt att uppföljningsansvaret är otydligt. Utbildningsnämnden rekommenderas att gemensamt med de granskade stadsdelsnämnderna följa upp samverkan mellan skola och socialtjänst.

Kommunfullmäktige fastslår även i budget 2015 att alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. En uppföljande granskning av utbildningsnämndens arbete med elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen i grundskolan visar bl.a. att utbildningsnämndens styrning och uppföljning av stödet till skolor med elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen behöver utvecklas ytterligare. Utbildningsnämnden rekommenderas bl.a. att försäkra sig om att samtliga elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till och att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt.

En utmaning, enligt budgeten, för staden är att öka andelen ungdomar som slutför sin gymnasieutbildning. En granskning av studieavbrotten vid stadens gymnasieskolor visar att uppföljning och kontroll av avhoppet inom gymnasiet måste utvecklas. Nämnden och skolorna måste i större utsträckning samla in och analysera orsakerna till varför eleverna avbryter sina studier.

Budgeten slår fast att trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. En granskning av studieron vid stadens grundskolor visar att de skolor som granskningen omfattar i större utsträckning bör följa upp, sammanställa och analysera resultatet av de insatser som vidtas för att förbättra studieron.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. En tillräcklig intern kontroll innebär att kontrollen är aktiv och ändamålsenlig. Vidare att arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisationen, system och det löpande arbetet. Den interna kontrollen säkerställer, med en

rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens interna kontroll i huvudsak är tillfredställande, men att den behöver utvecklas inom några områden.

De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att vissa brister har noterats vad gäller säkerheten vid stadens fritidshem samt inköp och anskaffning av läromedel. Bristerna i dessa delar är dock inte av den omfattningen att de påverkar den sammanfattande bedömningen. Emellertid finns utvecklingsbehov avseende skolenheternas involvering i arbetet med intern kontroll samt behov av ytterligare utvärdering av effekter rörande fokusskolesatsningen och socio-ekonomiska tilldelningen.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamåls-enlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. En granskning av nämndens verksamhetsplan för år 2015 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter.

Årets uppföljningar har identifierat ekonomiska problem inom Midsommarkransens gymnasium (-8,4 mnkr), Kista gymnasium (-4,6 mnkr) och Kärrtorps gymnasium (-6,3 mnkr). Orsakerna till Midsommarkransens gymnasiums stora underskott är föremål för analys från utbildningsförvaltningen. Enligt nämndens redovisning har Kista gymnasium drabbats hårt av det minskande elevantalet på gymnasiets yrkesprogram och Kärrtorps gymnasium har drabbats av ett stort elevtapp och inte hunnit anpassa sin organisation till dessa nya förutsättningar. Nämnden har genomfört åtgärder för att komma tillrätta med budgetavvikelsen genom att skolorna sett över sina tjänstefördelningar och organisationer. Budgetutfallet visar att åtgärderna inte har varit tillräckliga.

Nedanstående sammanställning visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit god under året.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2015	Tertial- rapport 2 2015	Bokslut 2015	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Kostnader	17 983,0	18 012,8	17 741,7	271,1	1,5 %
Intäkter	1 956,9	2 104,7	1 904,1	-200,6	-9,5%
Verksamhetens nettokostnader	16 026,1	15 908,1	15 837,6	70,5	0,4 %
Avskrivningar	54,4	53,5	60,4	-6,9	-12,9 %
Internräntor	11,4	6,2	3,1	3,1	50 %
Driftbudgetens nettokostnader	16 091,9	15 972,8	15 901,1	71,7	0,4 %
Justerat netto, efter resultat- överföringar	16 084,1	15 963,1	15 949,5	13,6	0,0 %
Investeringsplan					
Utgifter	90	91	78,3	12,7	14 %
Inkomster	0	0	0	0	0 %
Nettoutgifter	90	91	78,3	12,7	14 %

Revisionskontoret har tidigare bedömt att nämnden inte har ett helt tillfredsställande internkontrollsystem, bl.a. för att skolenheterna inte involveras i arbetet med den interna kontrollen. Bedömningen kvarstår, men ett utvecklingsarbete har inletts för att år 2016 involvera enheterna i risk- och väsentlighetsbedömningen.

Nämnden har i samband med framtagandet av verksamhetsplanen 2015 genomfört en risk- och väsentlighetsanalys till grund för internkontrollplanen med utgångspunkt i kommunfullmäktiges indikatorer och nämndens väsentliga processer. I enlighet med 2015 års internkontrollplan har nämnden bl.a. genomfört kontroller av rutiner för jäv och mutor och kvalitetsledningssystemet för elevhälsa. Enligt nämndens redovisning har arbetet inte resulterat i några väsentliga avvikelser. Flera av de granskade områdena anses dock viktiga att arbeta vidare med, exempelvis elevhälsoarbetet.

Under året har antalet enheter som förvaltningen genomfört internrevisioner vid uppgått till 40 varav 30 skolenheter, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Internrevisionen har bl.a. granskat administrativa rutinerna och internkontrollen kring exempelvis kontanthantering och upphandling. I de fall enheten inte följt

förvaltningens rutiner får enheten anvisningar om hur de ska förändra sitt arbetssätt.

Revisionskontoret ser positivt på att nämnden utvärderar effekterna av fokusskolesatsningen och socioekonomiska tilldelningen. Dock noterar revisionskontoret att utvärderingen inte har kunnat identifiera vilka effekter åtgärderna resulterat i. Analysarbetet bör därför fortsätta enligt revisionskontorets mening.

Revisionskontoret har genomfört ett antal granskningar av nämndens interna kontroll. Granskningarna omfattar barnsäkerheten vid stadens fritidshem, inköp/anskaffning av varor, tjänster och läromedel, anläggningstillgångar och lönehantering. Vissa brister har noterats vad gäller uppföljningsstrukturen avseende fritidshemmen och leverantörskontroll avseende anskaffning av läromedel. Nämnden rekommenderas att ta fram en uppföljningsstruktur i enlighet med Skollagen. Vidare rekommenderas nämnden att analysera behov av att teckna ytterligare ramavtal för vissa produkter och att säkerställa i kontroller att rätt leverantör nyttjats. Rekommendationerna framgår av redovisningen i *bilaga 2*.

Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året.

Vissa felaktigheter har noterats, men de är inte av sådan omfattning att de påverkar den sammanfattande bedömningen.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 3*.

Uppföljning visar att nämnden delvis har beaktat revisionens rekommendationer.

Bilaga 1 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.

Bilaga 2 - Årets granskningar

Granskningar och projekt under perioden april 2015 – mars 2016

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Samverkan kring barn som far illa eller riskerar fara illa Rapport 2015/4

Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning om samverkan kring barn som far illa eller riskera fara illa utifrån socialtjänst- och skollagens krav samt stadens riktlinjer. Syftet med granskningen har varit att bedöma om fullmäktiges riktlinjer implementerats och efterlevs samt hur samverkan fungerar mellan skolan och socialtjänsten. Granskningen har genomförts vid socialnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Farsta och Hässelby-Vällingby.

Den sammanfattande bedömningen är att samverkan vad gäller återkoppling och information om enskilda ärenden fungerar bättre än vid revisionskontorets granskning 2011. Dock finns områden som kan förbättras. Granskningen har visat att det för närvarande inte sker någon uppföljning av samverkan mellan skola och socialtjänst samt att uppföljningsansvaret är otydligt.

Utbildningsnämnden rekommenderas att i samverkan med stadsdelsnämnderna följa upp samverkan mellan skola och socialtjänst. Nämnden har yttrat sig om rapporten i februari 2016. Av yttrandet framgår att nämnden delar rapportens slutsatser.

Grundskolans arbete med elever som riskerar att inte uppnå målen - en uppföljning

Rapport 2015/9

Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning av utbildningsnämndens arbete med elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen i grundskolan. Granskningen har avgränsats till tre grundskolor. Syftet med granskningen har varit att följa upp tidigare iakttagelser och bedöma om det finns en ändamålsenlig styrning och uppföljning av stödet till elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen.

Granskningen visar att nämnden har vidtagit åtgärder i enlighet med de rekommendationer som lyftes fram i granskningen 2012.

Skolorna har bl.a. arbetat med att tydliggöra definitionen avseende särskilt stöd och tagit fram konkreta åtgärder för arbetet med särskilt stöd. Den sammanfattande bedömningen är dock att utbildningsnämndens styrning och uppföljning av stödet till skolor med elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen behöver utvecklas ytterligare.

Utbildningsnämnden rekommenderas att försäkra sig om att samtliga elever i behov av särskilt stöd får den stödinsats de har rätt till, att berörd personal på skolan känner till skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd samt att stödinsatser i form av extra anpassningar dokumenteras. Nämnden bör också säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt och att det framgår vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen i åtgärdsprogrammen.

Studieavbrott i gymnasiet

Revisionskontoret har granskat studieavbrotten vid stadens gymnasieskolor med syfte att bedöma om nämnden har en tillräcklig uppföljning och kontroll av avhoppet inom gymnasiet och om skolorna tillräckligt snabbt identifierar och erbjuder stöd till elever för att förhindra avhopp.

Granskningen visar att skolorna identifierar och erbjuder stöd till elever för att förhindra avhopp på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Dock visar granskningen att nämndens uppföljning och kontroll av avhoppet inom gymnasiet måste utvecklas. Nämnden och skolorna måste i större utsträckning samla in och analysera orsakerna till varför eleverna avbryter sina studier.

Lugn och studiero

Revisionskontoret har granskat studieron vid stadens grundskolor med syfte att bedöma hur utbildningsnämnden utifrån skollagen och nämndens riktlinjer arbetar med att skapa studiero på lektionerna och hur arbetet följs upp av skolorna och nämnden. Granskningen visar att de skolor som granskningen omfattar i större utsträckning bör följa upp, sammanställa och analysera resultatet av de insatser som vidtas för att förbättra studieron.

Intern kontroll

Barnsäkerhet vid stadens fritidshem

En granskning av säkerheten vid stadens fritidshem visar att utbildningsnämnden inte tillämpar en tillräcklig styrning och

kontroll av att fritidshemmen tillgodoser trygghet och säkerhet för eleverna.

Nämnden behöver ta fram en uppföljningsstruktur som försäkrar nämnden att elevgrupperna i fritidshemmen har en lämplig sammansättning och storlek samt att eleverna i övrigt erbjuds en god miljö. Därtill att genom uppföljning av säkerhetsarbetet försäkra sig om att skolorna har fullgoda och likvärdiga säkerhetsrutiner.

Anläggningstillgångar

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om den interna kontrollen avseende redovisning av anläggningstillgångar är tillräcklig och uppgifterna i redovisningen är aktuella, fullständiga och rättvisande. Granskningen visar att maskiner och inventarier inte fullt ut har klassificerats i enlighet med stadens anvisningar och god redovisningssed.

Lönehantering

En uppföljande granskning av den interna kontrollen avseende registrering av underlag för löneutbetalningar visar att den interna kontrollen i rutinen är tillräcklig. Dock finns några förbättringsområden. Nyckelkontroller före löneutbetalning i enlighet med rutinbeskrivning bör ske i utökad omfattning och en enhetligare dokumentation av de kontroller som skall ske bör utarbetas.

Inköp och anskaffning

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om den interna kontrollen avseende inköp/anskaffning av varor, tjänster och läromedel är tillräcklig. Sammantaget visar granskningen att den interna kontrollen inte är tillräcklig. Tillämpningen av uppföljningsrutiner har delvis genomförts under avtalsperioden och under året. Nämnden rekommenderas att analysera och kartlägga behov av att teckna ytterligare ramavtal för vissa produkter, säkerställa i kontroller att rätt leverantör nyttjats samt på enhetsnivå gå igenom huruvida avtal finns och om regelrätt direktupphandling genomförts. Dokumentation av genomförda kontroller och uppföljning behöver utvecklas.

Bokslut och räkenskaper

Nämnden bokslut bedöms uppvisa ett rättvisande resultat. Dock har felperiodiseringar om 7,4 mnkr noterats. Detta påverkar inte den samlade bedömningen av nämndens räkenskaper.

Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
2013 (ÅR)	Nämndens internkontrollsystem Nämnden bör involvera enheterna i nämndens arbete med risk- och väsentlighetsanalysen och uppföljning av interna kontrollen		X		Ett utvecklingsarbete har påbörjats och skolenheterna kommer i sina verksamhetsplaner för år 2016 göra risk- och väsentlighetsanalyser och planer för uppföljning av sin interna kontroll.	
2013 (ÅR)	Kontroll av bisysslor Revisionskontoret rekommenderar att kartläggning av anställdas bisysslor bör ske regelbundet och att arbetsgivarens ställningstagande vid eventuell bisyssla dokumenteras.	X			Förvaltningen kommer under februari 2016 gå ut med förtydligande information kring bisysslor via informationsbrev.	
2014 (ÅR)	Granskningar av intern kontroll inom grundskolan Det interna kontrollsystemet bör integreras i skolenheternas verksamhet och byggas in i enheternas väsentliga processer. Ett antal rekommendationer finns också vad gäller granskade administrativa rutiner, d.v.s. registerkontroll av personal, hantering av elever med skyddade personuppgifter samt post- och diarierutiner.	X			Förvaltningen har i samband med skolstart höstterminen 2015 gått ut med förtydligande information kring registerkontroll av personal via informationsbrevet. Förvaltningen kommer att anordna utbildning för administrativ personal på skolorna i registratorkunskap, offentlighet och sekretess. Samtidigt planeras en översyn av skriftliga rutiner riktade till skolledare och administrativ personal med ansvar för handlingar. Förvaltningen har tagit fram anvisningar för hantering av skyddade personuppgifter. En checklista är framtagen inför tertialrapport 2 där skolorna fyller i om de följer anvisningarna och har tagit fram lokala rutiner. Alla skolor har lämnat in checklistor som har följts upp på central förvaltning.	
2014 (ÅR)	Granskningar av intern kontroll inom gymnasieskolan Nämnden rekommenderas att se		X		Förvaltningen fortsätter under 2016 att genomföra internkontroller inom	

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	till att skolornas beställnings- och lagerrutiner uppdateras och dokumenteras. Vidare rekommenderas att nämnden undersöker om behov finns av ytterligare ramavtal. Interna kontrollen i ekonomi-administrativa rutiner behöver förbättras.				förvaltningens enheter. Beställning och lagerrutiner har uppdaterats i viss utsträckning. Inför 2016 kommer avdelningarna granska och förbättra frågeformuläret inför den interna kontrollen.	
2014 (ÅR)	Intern kontroll i utbetalning av skolpeng inom gymnasiet Nämnden rekommenderas att i rutin- och processbeskrivningarna tydliggöra vilka kontroller som ska utföras och hur dessa ska dokumenteras. För att effektivisera kontrollarbetet bör möjligheten att införa flera automatiska kontroller undersökas.			X	Förvaltningen ser i samband med införandet av nya skolplattformen över hur detta kan lösas.	
2014 (ÅR)	Intern kontroll i utbetalning av bidrag till ideella organisationer Nämnden rekommenderas att kontroller sker av att fullständiga underlag erhålls utifrån nämndens riktlinjer samt att uppföljning sker för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med ansökan.	X			Utbildningsnämnden beslutade den 14 januari 2016 att ersätta de "Allmänna principer för bidragsgivning till ideella organisationer inom utbildningsnämndens ansvarsområde", antagna av utbildningsnämnden den 14 mars 2013, med "Anvisningar för bidrag till utomstående organisationer". I och med de nya anvisningarna ställs tydligare krav på redovisning av hur bidragen har använts för de organisationer som beviljats bidrag. Detta för att kunna säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med ansökan. Därutöver tydliggörs också när extern revision av organisationerna ska användas.	
2014 (ÅR)	Intäktsrutiner/projektredovisning (erhållna bidrag) Roller och ansvar behöver tydliggöras. Vidare behövs det en tydligare hänvisning till projektet vid beställning av varor/tjänster till projektet.	X			Förvaltningen har startat projektkontoret för att säkra upp information, och arbetssätt i projekten.	

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
2014 (ÅR)	Behörighetsrutiner Agresso Förvaltningen rekommenderas att inte göra manuella ändringar på behörighetsblanketterna, utan att vid förändringar av attesträtt och behörigheter upprätta en ny blankett.	X			Förvaltningen har numera tre blanketter för attest.	
2014 (ÅR)	Uppföljning av elevers ogiltiga frånvaro Uppföljningen vad gäller gymnasieskolan visar att skolorna inte har helt tillfredsställande rutiner för registrering och uppföljning av frånvaron och gymnasieavdelningen har inte rutiner för att kontinuerligt följa upp frånvaron på skolorna, delvis på grund av brister i nuvarande system. Rutiner finns för anmälan till hemkommunen av ogiltig frånvaro för elev i annan huvudmans skola i enlighet med skollagens krav. Förvaltningen i samråd med huvudmännen bör precisera vid vilken omfattning av ogiltig frånvaro som hemkommunen ska meddelas.		X		Detta arbete har påbörjats december 2014. Övergång till nytt system (Skola24) sker 2015/2016. Förvaltningen avser att utveckla uppföljningar av frånvaron i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.	
2014 (ÅR)	Uppföljning av arbetet med skolpliktsbevakning Förvaltningen följer kontinuerligt upp hur många barn och ungdomar som finns i staden men saknar skolplacering. Granskningen visade dock att skolorna inte gjorde sökningar så ofta som de centrala rutinerna anger.		X		Förvaltningen har observerat rekommendationerna och bl.a. har samtliga handläggare kallats för genomgång av rutinerna efter granskningstillfället.	
2014 (ÅR)	Godkännande och tillsyn av enskilt drivna förskolor Revisionskontoret rekommenderar nämnden att ånyo ta ställning till tidsintervallet om 4 år för den regelbundna tillsynen. Vidare rekommenderas nämnden att i större utsträckning integrera risken vad gäller jäv och mutor i nämndens risk- och	X			Förvaltningen har integrerat risken vad gäller jäv och mutor i nämndens risk- och väsentlighetsanalys och därmed i nämndens internkontrollplan. Vidare har fler medarbetare anställs vilket bidrar till att tidsintervallet om 4 år uppnås.	

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	väsentlighetsanalys och därmed i nämndens internkontrollplan.					
2015 (P)	Samverkan kring barn som far illa eller riskerar fara illa Utbildningsnämnden rekommenderas att i samverkan med stadsdelsnämnderna följa upp samverkan mellan skola och socialtjänst.					2016
2015 (P)	Grundskolans arbete med elever som riskerar att inte uppnå målen Utbildningsnämnden rekommenderas att försäkra sig om att samtliga elever i behov av särskilt stöd får den stödinsats de har rätt till, att berörd personal på skolan känner till skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd samt att stödinsatser i form av extra anpassningar dokumenteras. Nämnden bör också säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt och att det framgår vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen i åtgärdsprogrammen.					2016
2015 (ÅR)	Studieavbrott i gymnasiet Nämnden och skolorna måste i större utsträckning samla in och analysera orsakerna till varför eleverna avbryter sina studier.					2016
2015 (ÅR)	Lugn och studiero Granskningen visar att de skolor som granskningen omfattar i större utsträckning bör följa upp, sammanställa och analysera resultatet av de insatser som vidtas för att förbättra studieron.					2016

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
2015 (ÅR)	Barnsäkerhet vid stadens fritidshem Granskningen visar att de skolor som granskningen omfattar i större utsträckning bör följa upp, sammanställa och analysera resultatet av de insatser som vidtas för att förbättra studieron.					2016
2015 (ÅR)	Inköp och anskaffning av läromedel Nämnden rekommenderas att analysera och kartlägga behov av att teckna ytterligare ramavtal för vissa produkter, säkerställa i kontroller att rätt leverantör nyttjats samt på enhetsnivå gå igenom huruvida avtal finns och om regelrätt direktupphandling genomförts. Dokumentation av genomförda kontroller och uppföljning behöver utvecklas.					2016
2015 (ÅR)	Anläggningstillgångar Granskningen visar att maskiner och inventarier bör klassificeras fullt ut i enlighet med stadens anvisningar och god redovisningssed.					2016
2015 (ÅR)	Lönehantering Nyckelkontroller före löneutbetalning i enlighet med rutinbeskrivning bör ske i utökad omfattning och en enhetligare dokumentation av de kontroller som skall ske bör utarbetas.					2016